

2. čtení: J 17, 11b – 19 (11a Již nejsem ve světě, ale oni jsou ve světě, a já jdu k tobě.)
11b Otče svatý, zachovej je ve svém jménu, které jsi mi dal; nechť jsou jedno jako my.
12 Dokud jsem byl s nimi, zachovával jsem je v tvém jménu, které jsi mi dal; ochránil jsem je, takže žádný z nich nezahynul, kromě toho, který byl zavržen, aby se naplnilo Písmo.
13 Nyní jdu k tobě, ale toto mluvím ještě na světě, aby v sobě měli plnost mé radosti.
14 Dal jsem jim tvé slovo, ale svět k nim pojal nenávist, poněvadž nejsou ze světa, jako ani já nejsem ze světa.
15 Neprosím, abys je vzal ze světa, ale abys je zachoval od zlého.
16 Nejsou ze světa, jako ani já nejsem ze světa.
17 Posvěť je pravdou; tvoje slovo je pravda.
18 Jako ty jsi mne poslal do světa, tak i já jsem je poslal do světa.
19 Sám sebe za ně posvěcuji, aby i oni byli vpravdě posvěceni.

Kázání:

Milí bratři, milé sestry, přátelé v Kristu!

„Problém je v tom, že my nerozumíme tomu, v čem žijeme“, cituji myšlenku gymnazijního profesora Jaromíra Procházky z rozhovorů kolem Charty 77. (Tedy z kruhů disidentských.) Touto větou, tezí, jsem započal jedno z prvních (ne-li dokonce hned první) zamyšlení na této fakultě. Tehdy to bylo pro cvičení z jazykovědy u paní doktorky Přecechtělové a úvaha se týkala jakéhosi protestu proti poklesu vzdělanosti. Ale výše uvedenou úvodní tezi možná prvně vyslovila velká brněnská myslitelka dodnes známá z oblasti sociální teologie a přednášek dr. Keřkovského, totiž Božena Komárková. I která (ač dovedla ledacos vysvětlit) nakonec v jednom z posledních hovorů se svými přáteli řekla: „Já nerozumím tomu, v čem žijeme.“ A klidně by jí mohla završit nejednu z velkých disidentských debat, kdy se ještě pro slovo chodilo i nechodilo daleko a hlavně se jím bojovalo více a daleko hrdinněji než dřív nebo později mečem či rovnou zbraní v ruce.

A dnes jí můžeme otevřít naše současné přemýšlení. Problém je prostě (i nadále) v tom, že (stále) nerozumíme tomu (rozuměj svému i našemu světu), v čem žijeme. A co vy, rozumíte světu, ve kterém žijete? Mohli bychom nyní tuto otázku rozsekát v to, že problém je v tom, v čem to vlastně žijeme. O jakém, kterém světě tu mluvíme. Proč si myslíme, že mu nerozumíme. A předpokládáme-li, že v tomto světě žijeme, proč nás má trápit, že mu nerozumíme, když jej podle všeho stačí nějak prožívat či přežívat, užívat si ho a hlavně o něm moc nepřemýšlet. A lze tomuto světu (když v něm tak žijeme) vůbec rozumět? Tak chaotickému a složitému. A má smysl nad světem vůbec uvažovat, když na něm stejně nemáme účast, ač jsme jeho součástí? Nepředpokládá pochopení tohoto světa cosi, čemu stejně nemůžeme rozumět? Má tento svět, naše bytí v tomto světě vůbec nějaký smysl? Není nakonec lepší uzavřít se (před ním) do nějakého svého světa a tam dojít k tomu, že mě tento svět vlastně vůbec nemusí zajímat, natož bavit?

A tu bychom se mohli pohybovat mezi dvěma extrémy. Jedním je mít ke světu negativní vztah. Žít někde v ústraní či ve svém smyšleném ideálním světě. Všechno světské zavrhnout coby ve zlém ležící, s čím nechít nic mít. Tím však znehodnocovat ty dobré Boží dary, které na i v tomto světě jsou. Nejen že o ně přicházet, i je ukracovat. Zůstávat mimo. Druhým extrémem je být se světem v takovém vztahu, že s ním splývám svým smýšlením, životním stylem i skutky. Být tím in, cítit se vně, ale už v tom nepoznat křesťana. Nechat křesťanskou, neřku-li evangelickou, identitu ve světě rozplývat. Kde však hledat ten zdravý střed? Jako by porozumění tomuto světu vyžadovalo vhled do tohoto světa a zároveň odstup od tohoto světa. Být s to jej nahlédnout v jeho celku, což však v době všelijakých specializací, ekonomik a postindustriálních technokracií jde dost těžko. Aníž bychom přitom upadli do zjednodušujících generalizací či frázovitých klišé, v nichž si všichni budeme rozumět.

Svět je totiž zvlášť v Janově evangeliu dvojnásobný pojem. Na jedné straně je svět stvořený Bohem dobrý, nese odraz dokonalosti svého Stvořitele. A je Bohem milovaný. Ale na druhé straně má svět ovládaný tím Zlým řadu stinných a temných stránek. Ano. Svět, do kterého jsme se narodili, je jednak místem štěstí, harmonie a pohody, současně je však poznamenán lidským neštěstím, bolestí, nevýslovným trápením. I to jako by muselo být. Svět, ve kterém žijeme, hlavně nabízí tolik možností, jak v něm přebývat, a současně je světem zmítajícím se v krizi a nejistotě. A jak jsem se před dvěma týdny dozvěděl na setkání Akademické Ymky, tzv. retreatu, dokonce se nacházíme někde na křižovatce společenských změn a nějak nevíme, co nás čeká. Tak už tomu světu, v němž žijete, rozumíte? Rozumíme? Rozumějí? A rozuměl tomu, v čem žil, sám Pán Ježíš? A rozuměli tomu jeho učedníci?

Možné teologické porozumění a kristovské vyrozumění nám může dát text, jenž se stal základem našeho vyhlížení pro tento svět. Pro nás v tomto světě. Slyšený evangelijní text je částí Ježíšovy závěrečné modlitby. A ta je závěrečnou částí Ježíšovy "řeči na rozloučenou". Jíž připravuje učedníky ke správnému pochopení účasti v tomto světě a zvládnutí situace po své smrti na kříži a svém vzkříšení, tedy po svém odchodu z tohoto světa. Vše, co jim sděluje, je výrazem jeho od Boha přijaté lásky a v Bohu zasazené starostlivé péče. Ježíšovou nejnvtírnější touhou je, aby zůstali na správné cestě a dospěli k cíli, kterým je konečné společenství s Bohem, jeho Otcem.

A závěr celé jeho poučné a povzbuzující řeči, s níž se Ježíš obrací na své učedníky, tvoří jeho modlitba k Otci. Ježíš se tu obrací k Bohu Otci a prosí za učedníky. Nejen, že je učí, povzbuzuje, ale on se za své učedníky modlí. A tato modlitba zní celou 17. kapitolou. Napřed Ježíš prosí Otce za své oslavení na základě dokonání toho všeho, co mu Otec uložil. Prosí o slávu, kterou měl ještě před stvořením světa. Cílem oslavení je, aby Syn mohl oslavit Otce. Potom prosí za ty, které mu Otec dal, aby byli zachováni v jeho jménu. A s prosbou, aby byli posvěceni, jako je on sám posvěcen, posílá Ježíš své učedníky do světa, aby byli svědky pravdy. A konečně prosí i za ty, kdo v něho uvěří skrze slovo učedníků. Ježíši jde o to, aby byli jedno tak, jako jsou jedno Otec s ním. A jednota Ježíšových učedníků má konečně přesvědčit i tento svět. A tento svět má být přesvědčen jednotou Ježíšových učedníků.

Pro správné pochopení Ježíšovy modlitby vezme, že je velmi osobní. A jedinečná. Neboť takto může pouze On, Syn, promlouvat k Bohu, Otci. Tato modlitba zprostředkovává pohled do Ježíšova nitra, jeho myšlení, tužeb a přání. Avšak zároveň je to modlitba pro nás. Obsahuje zpětný pohled na jeho život a poskytuje shrnutí všeho, oč mu v pozemském životě šlo. Především se v ní však Ježíš odevzdává Otci. A to se zřetelem na své dílo, kterým jej Otec pověřil. Toto dílo však nemůže završit ve své pozemské formě života, nýbrž až coby Vyvýšený a Oslavený. Veškeré Ježíšovo působení vychází od Otce a chce k němu vést. Otec mu dal plnou moc a pravomoc nad celým lidstvem. A učedníky, jeho svědky, kteří následovali jeho hlas a rovněž všechny lidi, kteří v něj věří, považuje Ježíš za Boží dar.

Ježíš se tu modlí za učedníky všech dob a všech míst. V této modlitbě myslí i na nás, i my jsme do ní zahrnuti, zvlášť byli-li jsme osloveni jeho evangeliem. A jen si vzpomeňme, že když na nás myslí někdo z blízkých a vnitřně spřízněných lidí, jak nás to posiluje. Například před nějakou nelehkou situací, náročným úkolem. "Budu na tebe myslet." Posilujeme se i vzájemnou modlitbou. Vnitřně nám tím dává sílu a situace se nám může zlidštit. I legenda českého, zvláště toho evangelického, undergroundu, veleznámý evangelický farář Svatopluk Karásek říkal, jak cítil posilu z přimluvných modliteb. A musím se přiznat, jak mě včera po tom zasedání se Synodní radou potěšila v modlitbě i přimluva za dnešní bohoslužby v této kapli i za dnešního kazatele. A ze svědectví Písma slyšíme, že tím, kdo na nás stále myslí a modlí se za nás, je Ježíš Kristus.

A on v tuto chvíli Boha Otce oslovuje "Otče svatý". Obrací se tím k Bohu, který je nad jiné nesrovnatelným, veškeré stvoření převyšujícím a všemohoucím. Tento Bůh je Otcem i nás všech. Je nám otcovskou rukou. Nosí nás ve své otcovské péči.

A Ježíš ho prosí: "zachovej je ve svém jménu". Boží jméno v sobě zahrnuje a vyjadřuje, co Boha nejvnitřnějším způsobem charakterizuje. Učedníci skrze Ježíše poznali Boží jméno. Bůh mu ho dal a vírou utvořili pouto s jeho i svým Otcem, aby byli jedno, když jsou jedno i Syn s Otcem. A Bůh je má chránit, aby s ním v té jednotě, ve vzájemném poutu zůstali. Dosud se o tuto ochranu staral Ježíš, chránil je, dokud s nimi byl. Toto dílo, ano činy ochrany a vůbec záchrany jsou (i s pomocí Boží) tím, co patří třeba i do výchovy. Co uchovává, ale i pěstuje jakousi církevní identitu. A to se Ježíši dařilo, takže nikdo z nich nezahynul.

Avšak vyjma Jidáše, tohoto syna zavržení, který opustil toto společenství a byl zavržen, ale hlavně proto, aby se naplnilo Písmo, co je psáno. Stejně se však místo možných obětí pro jméno vydává Ježíš sám, aby ostatní mohli žít. Ježíš zároveň poukazuje na Otcovu zodpovědnost za jeho vlastnictví. O to více je poroučí jeho starostlivosti. Ježíšovy prosby zahrnují jediný obsah: Kéž se Otec postará o to, aby s ním učedníci zůstali nezlomně spojeni.

Ale Ježíš pokračuje ještě na světě. Jakkoli spíše někde mezi světy. Tímto a oním. Nyní sice už jde, pomalu míří, navrácí se ke svému Otcovi. Ale stále je na světě. A ti učedníci pak tvoří ty mezisvěty. Mají podíl na tom Božím, „jsou z Boha“ a zároveň jsou, zůstávají stále v tomto světě. A aby toho nebylo málo, svou prosebnou modlitbou chce Ježíš učedníkům zajistit plnost své vlastní radosti. Jeho radost má původ v jednotě s Otcem. Návrat k Otcovi znamená pro Ježíše radost a pro učedníky plnost jeho radosti. Podíl učedníků na Ježíšově radosti tedy předpokládá jejich jednotu s Otcem. Nyní abych i já byl pozitivní, napadá mě, zda se i my máme, můžeme, smíme mít z čeho radovat. Bratři a sestry, v tom je radost, že patříme svému Otcovi, Pánu Bohu. To by nás mělo naplňovat radostí, z toho bychom se měli radovat. Tady se však musím přiznat, že je to někdy těžké. Tuhle byl v našem evangelickém sboru instalován nový farář a celé to sborové, ale i církevní společenství ovládla mně poněkud podezřelá, jakkoliv docela pochopitelná, radost. Jak jsem jim to jejich rozpoložení záviděl, sám to však nemohu sdílet. Ona to byla hlavně spíš úleva než radost z něčeho nového, protože to už tu bylo. A jak je někdy zatěžko být zajedno. To bych snad ani vám nepřál.

A jak mě i v tom sboru utěšují, Ježíš dal svým učedníkům a dává i nám Boží slovo. Což vypadá, že je víc než slovo lidské. A na to pozor! Naše, vaše, jejich jednota je ohrožována světem, ve kterém učedníci zůstávají. A budou nenáviděni, protože přijali Ježíšovo poselství o Otcovi a pevně se ho drží. Svět k nim pojímá nenávisť. Svět totiž bere a dává jen to, co je mu podobné a nechce, co je mu cizí. To, co není z něj, to, co nezná, to nemůže přijmout.

Ale tady opět pozor. Ježíšovi učedníci napořád nejsou ze světa a to ani z tohoto. Poznáním toho, co není z tohoto světa, stáváme se něčím jiným, než je tento svět. Ani Ježíš nebyl, není a snad ani nikdy nebude z tohoto světa. Ježíš svého Otce ale neprosí, aby je, učedníky, vzal ze světa, to by totiž znamenalo smrt. Ale místo toho říká: "zachovej je od zlého!" Zlý je vládcem, knížetem tohoto světa, působí v něm lží a nenávisť a má jediný cíl: oddělit člověka od Boha. Vše, co nás oddaluje od Boha, je tak jistým pokušením. Ano, od Boha nás odvádí zlý vládce tohoto světa. Ježíš tedy prosí Otce, aby učedníky posiloval, aby nepodlehli tlaku pokušení odpadnutí. A svěruje je Bohu a slovu jeho milosti, která má moc je proměnit a dát jim podíl mezi posvěcenými. A patrně věděl. Sám Otcem poslán do světa žil v dění světa.

"Posvět' je pravdou!" Pravda, slovo Boží přišlo do světa s Ježíšem. A Ježíš prosí, aby učedníci byli pravdou posvěceni. Ne snad aby je osvětila, nýbrž vnesla světlo tam, kde je jí třeba. Do tohoto světa, ale do církve a vůbec všem těm, kdo ji hledají. Jsouce jí odpovědni. Dnes to sice vypadá, že má každý svoji pravdu a snaží se o ní přesvědčit druhé, ale to je právě ten problém. Ježíšova pravda je Boží. Předávána jeho slovem. Je to pravda, kterou nemůžeme mít, jíž však jsme všechno ostatní. Pravda Páně, která vítězí. I nad tímto světem.

Ježíš zjevil dosud skrytého Boha jako Otce. A při pohledu na poslání učedníků do světa, Ježíš sám poslán svým Otcem do světa prosí, aby je Otec zcela se sebou spojil, posvětil, aby pevně v Bohu zakotveni mohli plnit své poslání. A Ježíš pak vyslovuje, co sám činí pro jejich sejetí s Bohem, pro to, aby Bohu zcela náleželi. Skrze darování svého života odevzdává se zcela Otcí a dokonává své nasazení pro svět. On je Boží Beránek, který snímá hřích světa. Ježíš své učedníky vymaňuje ze sféry hříchu tohoto světa a posvěcuje je. Způsobuje jejich spojení s Otcem, který je Bůh. Před svým utrpením se za ně modlí a doporučuje je Otcí. Tento Otec je svatým Bohem, který převažuje veškeré mocnosti a přispívá na pomoc ve své nezměrné lásce. I po tom, co učedníci vyslechli veškeré Ježíšovo vyučování, mohou být naplněni obavami a nejistotami ohledně jejich vlastní existence. Nepřeberným zdrojem důvěry však pro ně má být, že Ježíš se za ně modlí a že Bůh je starostlivou láskou chrání.